

JAK UCZENNICA GIMNAZJUM OGIEŃ GASIŁA

Gorąca majówka

Krzysztof Schwartz
NADLEŚNICZY
NADLEŚNICTWA
JAROCIN

Szanowni Czytelnicy

Piękna pogoda to dla nas leśników także utrapienie. Gasiliśmy już ponad 20 pożarów. Większość o dziwo wybucha w rejonie Dębna, Nowego Miasta, Chociczy i Boguszyna. Aż strach pomyśleć, że wyrósł nam jakiś podpalacz. Niestety nierzadko podpalaczem jest strażak ochotnik, który potem z pasją gasi zarzewie ognia. Mam nadzieję, że się mylę. Ośrodek w Czeszewie jak zwykle o tej porze roku jest po prostu oblegany. Codziennie grupa lub dwie. Cieszymy się, bo po to powstał. Prom kursuje codziennie od 9 do 17. W uroczysku odnowione tablice na ścieżkach edukacyjnych. Można samodzielnie zwiedzić jeden z najpiękniejszych zakątków leśnych Wielkopolski. Kto chciałby zaopatrzyć się w drewno do kominka to teraz jest najlepszy okres. Połupane w szczapy polana dębowe, jesionowe, grabowe czy choćby sosnowe zdążą do zimy przeschnąć. Nie ma co zwlekać. Leśniczowie pomierzyli już drzewa do wycinki w przyszłym roku, teraz sprawdzamy, czy zrobili to dobrze i za chwilę program komputerowy wyliczy nam, co w przybliżeniu będziemy mieli do zaoferowania w przyszłym roku. Chwasty pięknie rosną, ale na uprawach leśnych będą wykoszone. Nie mogą zabierać zbyt dużo wilgoci i składników mineralnych sadzonkom leśnych drzew. Zwierzyna leśna intensywnie pożywiała się zimą pędami młodych drzewek. Zjadła lub uszkodziła przy okazji wiele sadzonek leśnych. Teraz leśnicy muszą ocenić rozmiar tych szkód - kolejna robota! Wiosna to czas wszelkiego życia. Owady też nie próżnują. Trzeba się jak najszybciej najeść, przepoczwarczyć i złożyć jaja kolejnego pokolenia. Przy okazji tej wiosennej ucztę liście i kwiatostany tracą np. dęby. W niektórych nadleśnictwach trzeba będzie zwalczać nadmierny rozwój szkodników. Pracy w lesie nie brakuje. Wszystko po to, by lasów nie ubywało lecz przybywało i aby były zdrowe.

Krzysztof Schwartz

Koniec kwietnia, początek maja - w lesie było bardzo gorąco, a co za tym idzie - sucho. W takich warunkach wystarczy niewiele, aby iskra przemieniła się w ogromny pożar. - *To był normalny dzień. Miałam jechać nad Wartę. Wyszłam na dwór i zobaczyłam wielki kłób dymu* - opowiada Dorota Antczak, uczennica Gimnazjum im. Jana Pawła w Chociczy. Dziewczyna nie tylko zawiadomiła odpowiednie służby, ale i czynnie zapobiegła rozprzestrzenieniu się żywiołu.

W tym roku na terenie Nadleśnictwa zanotowano już 20 pożarów, z czego 13 miało miejsce na przełomie kwietnia i maja, czyli podczas długiego weekendu. Ten, opisywany przez gimnazjalistkę, zdarzył się 2 maja około godziny 16.00 w Leśnictwie Boguszyn. Rosnie tam młodnik sosnowy oddalony o około 2,5 km od rzeki Warty. - *Wyszłam na dwór i zobaczyłam wielki kłób dymu. Szybko zorientowałam się po ogromnych płomieniach, że to pożar. Nie było czasu! Tak jak zawsze byłam uczona w takich sytuacjach,*

sięgnęłam po telefon i natychmiast zadzwoniłam pod numer alarmowy 998 - opowiada Dorota Antczak. - *Następnie pobiegłam do lasu i zaczęłam odcinać wszystkie gałęzie na bok, by zminimalizować rozprzestrzenianie się ognia. Próbowałam też gasić przez zasypywanie płomieni ziemią. Po kilku minutach na szczęście przyjechali strażacy z Nowego Miasta i Kłęki i wszystko ugasił.*

Dorocie bardzo dziękujemy, choć raczej odradzamy samodzielne i samotne gaszenie ognia. To jest bardzo niebezpieczne, wystarczy powiadomić straż i wskazać drogę. Kto wie, czy bez pomocy dzielnej uczennicy pożar nie strawiłby całego młodnika - tak zakończył się jedynie na 12 arach. Za pomoc w gaszeniu ognia dziękujemy również wszystkim zastępom OSP działającym na terenie Nadleśnictwa Jarocin, w tym szczególnie OSP Kłęka i Nowe Miasto, które mają ostatnio dużo roboty.

Przed nami coraz cieplejsze dni, dlatego apelujemy o rozwagę podczas podróży i w czasie wypoczynku.

Przygotował: Wojak

Dorota Antczak

- Nadleśniczy może wydać zakaz wstępu do lasu, kiedy w okresie pomiędzy 1 kwietnia a 31 października wilgotność ściółki mierzona o godzinie 9.00 będzie niższa niż 10 % przez 5 dni z rzędu.

- Ogólnopolska akcja LP „Świadomi zagrożenia”

Rusza druga odsłona kampanii Lasów Państwowych, mającej na celu podniesienie świadomości dotyczącej używania otwartego ognia w lesie. Na terenie 10 wybranych województw wyemitowana zostanie seria spotów telewizyjnych i radiowych pod wspólnym tytułem „Łza nie ugasi pożaru”.

- Największy tegoroczny pożar lasu

Aż 38 hektarów lasów pochłonął pożar w leśnictwie Mariak (Nadleśnictwo Antonin) w niedzielę 29 kwietnia. Był to największy w tym roku pożar w Lasach Państwowych. Przyczyną zdarzenia była nieostrożność ludzi, którzy rozpalili ognisko na łące.

ZAUWAŻYŁEŚ OGIEŃ? ALARMUJ!

Poniżej dla przypomnienia podajemy znane już państwu numery alarmowe.

Straż Pożarna **998**

Szybki numer alarmowy **112**

PAD w Nadleśnictwie Jarocin **(62) 747-23-19**

Szacunki brakarskie - planowanie na rok następny

Aby z odpowiednim wyprzedzeniem zaplanować czekające nadleśnictwo zadania, w chwili obecnej trwają już prace nad wstępnym opracowaniem planu pozyskania surowca na przyszły rok. Jeśli podczas spaceru spotkacie w lesie leśników z urządzeniami pomiarowymi typu średnicomierz, wysokościomierz, z farbą w sprayu i notatnikiem

w rękę, będzie to znak, że sporządzane są tzw. szacunki brakarskie. Podczas ich wykonywania dokonuje się pomiarów drzew i określenia sposobu ich zagospodarowania. Tak zidentyfikujemy czy pozyskane drewno trafi ostatecznie do przemysłu z przeznaczeniem na papier, elementy budowy domów, czy po prostu na opał. Wszystkie dane zostają

wprowadzane do komputerowego systemu, gdzie specjalny program dokona odpowiednich obliczeń przedstawiając potrzebne zestawienia. Te posłużą później do określenia ilości przystawienia ze sprzedaży surowca. To, jaki będzie dochód, będzie miało wpływ na finansową przyszłość naszej jednostki w roku następnym.

J. Bartczak

KALENDARIUM - maj/czerwiec 2012

30 maja - Obserwuję, badam, poznaję - termin nadsyłania prac konkursu Redakcji dwumiesięcznika „Poznajmy las”, informacja na www.poznajmylas.com.pl,

31 maja - Dzień Bociana Białego, Światowy Dzień Bez Papierosa, Światowy Dzień Rozwoju Kultury, Termin nadsyłania sprawozdań z realizacji projektów „Sieć dobrych pomysłów” Fundacja Nasza Ziemia,

1 czerwca - „Drzwi otwarte LP w Nadleśnictwie Jarocin”. Zapraszamy wszystkich chętnych chcących poznać uroki pracy leśnika w tym dniu do OEL w Czeszewie. Zbiórka o godz. 10.00 na parkingu przed ośrodkiem. Przewidziane również wyjście w teren. Adres ul. Szkolna 29, 62-322 Orzechowo tel. (61) 438-31-21, Marek Dobroczyński kom. 602-361-574,

1 czerwca - Dzień Lasu i Zadrzewień, Międzynarodowy Dzień Dziecka, Ogłoszenie wyników w Zielonym Konkursie Klubów Naszej Ziemi,

5 czerwca - Światowy Dzień Ochrony Środowiska Naturalnego,

5-6 czerwca - Konferencja BIOMASA LEŚNA, Forest Consulting Center, biomasalesna.eu,

6 czerwca - Światowy Dzień Bez Samochodu,

10 czerwca - Warszawa, godz. 11.00, warsztaty Odkrywcy Tajemnic Przyrody w Ogrodzie Łazienkowskim, Fundacja Nasza Ziemia,

21 czerwca - Pierwszy dzień lata,

23 czerwca - Dzień Ojca,

24 czerwca - Piknik z okazji Dnia Ziemi, Fundacja Nasza Ziemia, Warszawa.

Zestawił: Wojak

PUSZCZE POLSKI

Puszcza Sudetów Zachodnich

Ostatnim razem opowiadaliśmy o Krainie Karpackiej. Przed miesiącem gościłem przejeżdżając w innych regionach naszego kraju, dlatego dziś przeniesiemy się w kierunku południowo-zachodnim, do krainy o „oczko” niżej - tzn. VII Sudeckiej. Nasze opowiadanie skupimy na ciekawych kompleksach leśnych Puszczy Sudetów Zachodnich. Lasy te obejmują tereny położone pomiędzy granicą Polski a Republiką Czeską (od południa) oraz miastami Gryfów Śląski i Jelenia Góra, Kowary, Kamienna Góra i Lubawka (od zachodu). Zajmują one obszar kilkudziesięciu tysięcy ha w mezoregionach Gór Izerskich i Karkonoszy, Kotliny Jeleniogórskiej i Rudaw Janowickich w Sudetach (łańcuch przecięty granicą polsko-czeską). Obszarami zarządzają nadleśnictwa: Szklarska Poręba, Śnieżka, Świeradów-Zdrój oraz dyrekcja Karkonoskiego Parku Narodowego.

Historia

Obszary Gór Izerskich i Karkonoszy były już zasiedlane w czasach średniowiecznych. W XII w. przełęcz górskie stanowiły szlaki transportowe pomiędzy Śląskiem a Czechami. Sto lat później Karkonosze i Góry Izerskie stanowiły dobra księstwa świdnicko-jaworskiego. W 1381 r. tereny od klasztoru joannitów, przejmuje rycerz dworu książęcego GotscheSchoff (von Schaffgotsch) rezydujący na zamku w Chojniku. Wiek XIII dał początek rozwojowi hutnictwa szkła w dolinie Kamiennej, co było konsekwencją dużego zapotrzebowania na drewno. Na wylesionych stokach górskich ludność zaczęła zajmować się pasterstwem i rolnictwem. Główny rabunkowy pozysk drewna skupił się w okolicach miejscowości Szklarska Poręba (odnowienia były działaniem przyrody z samosiewów). W 1777 r. Fryderyk II Hohenzollern wydał ustawę dla lasów Śląska, na mocy której je pomierzono i opisano. Powstały wówczas zaczątki tzw. etatów cięć. Zaczęto kontrolować ilość pozyskiwanego drewna, nakazując jednocześnie wprowadzanie odnowień i zalesień (głównie gatunkiem świerka) pow. zrębowych. W 1945 r. wszystkie lasy Sudetów zostały upaństwowione i przekazane w zarząd nadleśnictwom państwowym. W połowie XX w. lite drzewostany świerkowe mało odporne (materiał nasienny różnego pochodzenia) zaczęły masowo zamierać. Głównymi przyczynami były skażenia przemysłowe, kwaśne deszcze. W 1983 r. zapoczątkowano program ochrony gospodarki leśnej terenów, gdzie stwierdzono wystąpienie klęski ekologicznej.

Fauna i flora

Żyje tu ok. 50 gatunków ssaków w tym aż 16 gatunków nietoperzy (m.in. nocek duży, rudy, Natterera, Brandta i inne). Wśród większych przedstawicieli podczas wędrówek spotkamy tu jelenie, sarny dziki, a czasem łosia (nielicznie muflona). Najbogatszą grupę kręgowców stanowią ptaki (181 gat.), z czego ponad 80% to gatunki lęgowe (cietrzew, włośchatka, puchacz, sokół wędrowny, pustulka, bielik, czeczotka, drożd obrzeżny i inne). Spośród przedstawicieli płazów i gadów być może dostrzeżesz traszkę górską i grzebieniastą, żmiję

► Ciekawostki:

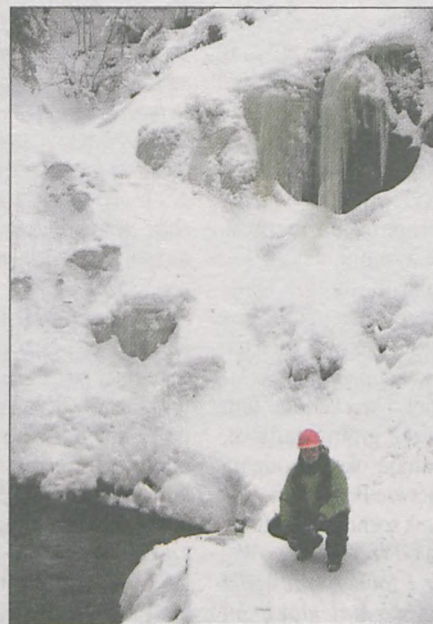
- Najstarszy cis pospolity znajduje się w Henrykowie Lubańskim (gm. i pow. Lubań) - 1270 lat. **To jednocześnie najstarsze drzewo w Polsce!**
- Jeden z okazów wierzby białej w Jeleniej Górze ma 598 cm w obwodzie i 164 lata. To najstarsza przedstawicielka gatunku w Polsce.
- W Kostrzycy funkcjonuje Leśny Bank Genów Lasów Państwowych, od roku 1996 gromadzi i przechowuje materiał nasienny roślin z najcenniejszych regionów Polski.

► Drzewa o największym obwodzie w tym rejonie Polski:

- Dąb bezszypułkowy** - Tylice (gm. i pow. Bolesławiec) - 485 cm.
- Dąb szypułkowy** - Piotrowice (gm. Chojnów, pow. Legnica) - 785 cm (550 lat).
- Buk pospolity** - Gościszów (gm. Nowogrodziec, pow. Bolesławiec) - 610 cm.
- Jesion wyniosły** - Piszczowice (gm. i pow. Kamienna Góra) - 592 cm, u podstawy 800 cm.
- Jodła pospolita** - Kowary (miasto, pow. ziemski Jelenia Góra) - 364 cm.

Oznakowanie ścieżek turystycznych

Wodospad Kamieńczyka zimą jakby zatrzymany w czasie

Zjazd na Babińcu

zygzakowatą. Nad wodą usłyszysz żabę trawną. Rzadkimi bezkręgowcami są tu bez wątpienia ślimaki - poczwarówka arktyczna i alpejska.

Roślinność jest zróżnicowana i będzie inna w zależności od piętra, na którym się znajdziecie (jest ich pięć). W reglu dolnym rośnie buk. Nie wielkie powierzchnie piętra pogórza zajmują grądy (domieszkowo dąb, jawor, modrzew europejski i inne). W podszycie spotkamy bez czarny i koralowaty oraz malinę i jeżynę. Na powierzchniach torfowisk wysokich spotkamy relikty (bardzo rzadkie) rośliny flory tundrowej, tj. brzozę karłowatą, wierzbę lapońską i sosnę błotną.

Ochrona przyrody

Jedną z form ochrony przyrody jest zajmujący pow. 5573 ha Karkonoski Park Narodowy. Wchodzi on w skład transgranicznego Bilateralnego Rezerwatu Biosfery Karkonosze/Karkonoše. Znajduje się tu 11 rezerwatów przyrody, m.in. Dolina Izery (największy - 484,73 ha) i dwa najmniejsze „Torfowisko pod Węglińcem” (1,35 ha) oraz „Wilcza Góra” (1,69 ha). Ochroną pomnikową objęto 69 gatunków i odmian okazałych drzew. Są wśród nich zarówno gatunki rodzime, jak też obce, sprowadzane do parków i ogrodów. W Sudetach Zachodnich rosną dwa najstarsze drzewa w Polsce. Wbrew utartym opiniom, nie są to dęby, lecz cisy. Tutaj też rośnie najstarsza i największa wierzba biała w Polsce. Ilość pomników przyrody nieożywionej w Sudetach Zachodnich jest zaskakująco mała, jak na obszar o tak wielu wybitnych walorach geologicznych i krajobrazowych. Wśród istniejących pomników tego rodzaju najwięcej jest głazów narzutowych (21, z czego 18 w Bolesławcu). Ponadto chronione są 3 jaskinie bądź ich zespoły, marmit (garniec lodowcowy), skamieniały pień drzewa i zespół graniaków.

Turystyka górską

Sudety Zachodnie są szeroko udostępnione na potrzeby turystyki pieszej, narciarstwa zjazdowego (Szrenica) i biegowego (Jakuszyce) oraz kolarstwa górskiego. Ostatnio również dla wspinaczek górskich oraz paraglidingu, czyli paralotniarstwa wśród gór (zapewne niezapomniane widoki). Największa sieć szlaków turystycznych oraz schronisk znajduje się na terenie Karkonoskiego Parku Narodowego. Rozstawiona na całą Europę baza narciarstwa biegowego w Jakuszycach („Bieg Piastów”) to również łakomy kąsek dla uprawiających ten rodzaj sportu. Odwiedzając omawiane okolice warto dodatkowo odwiedzić: Opactwo Cystersów w Henrykowie Lubańskim, Kaplicę św. Wawrzyńca na Śnieżce, budynek starego i nowego obserwatorium meteorologicznego na Śnieżce oraz liczne zamki np. Czocha, Gryf, Świecie i Rajsko.

Każdy znajdzie coś dla siebie. Ja osobiście jestem zagorzałym entuzjastą białego szaleństwa w tych okolicach, ale Państwa zachęcam do odkrywania również innych atrakcji tego ciekawego regionu Polski - nie tylko zimą.

Darzbór
Jakub Wojdecki

W telegraficznym skrócie

Z KRAJU

► W drodze do Mistrzostw Świata Drwali w 2012 r.

Stowarzyszenie Przedsiębiorców Leśnych jest członkiem IALC (International Association Logging Championships) i zgodnie ze statutem tej międzynarodowej organizacji, jako jedyne posiada możliwość wystawienia Reprezentacji Polski na Mistrzostwa Świata Drwali w 2012 r. (odbywające się w 2-letnich cyklach). Jeżeli chcesz się zmierzyć z najlepszymi, już dziś zgłoś swoje uczestnictwo do organizatora głównego (SPL, SIOMOL). Więcej informacji znajdziecie na stronie www.ialc.ch/index.php/reglement_en.html.

► Orzeł i Reszka on-line

To już pewne: para bielików gniazdujących na terenie Nadleśnictwa Kutno, których życie od 18 kwietnia możemy podglądać na stronie Lasów Państwowych i komentować w serwisie Facebook, doczekała się potomstwa! Gdyby 2 maja był nie tylko Dniem Flagi RP, ale i godła, mielibyśmy za sprawą narodzin symbolicznych dla naszego kraju ptaków podwójną okazję do radości i świętowania. Transmisja on-line - www.lasy.gov.pl/bielik. Fan page bielików na Facebooku - www.facebook.com/BielikiOnline.

► Młot o znikaniu lasów

Dzięki prowadzonym przez leśników zaleśnieniom, powierzchnia leśnej nieustannie przybywa. Lesistość w kraju została zwiększona z 21% w roku 1945 do 29,2% obecnie, a miąższość grubizny na pniu, w tym okresie zwiększyła się ponad dwukrotnie. Dla porównania od zakończenia II Wojny Światowej przybyło w Polsce 2,5 mln ha lasów, to tyle, ile wynosi powierzchnia województwa lubelskiego. (Przegląd leśniczy 249/XXII).

szona z 21% w roku 1945 do 29,2% obecnie, a miąższość grubizny na pniu, w tym okresie zwiększyła się ponad dwukrotnie. Dla porównania od zakończenia II Wojny Światowej przybyło w Polsce 2,5 mln ha lasów, to tyle, ile wynosi powierzchnia województwa lubelskiego. (Przegląd leśniczy 249/XXII).

► Filmy LP w Planecie+

Zapraszamy do oglądania w kanale cyfrowym Planecie+ filmów, wyprodukowanych przez Lasy Państwowe - program TV: „Tajemnice gór” 5 czerwca o godz. 23.20, „Lasy naturalne” 30 maja o godz. 06.45 i 6 czerwca o godz. 23.20, „Łowy na grubego zwierza” 31 maja o godz. 02.50 i 7 czerwca o godz. 23.20, „Parki narodowe i rezerваты przyrody środkowego

dorzecza Rio” 1 czerwca o godz. 18.30 i 8 czerwca o godz. 23.20, „Leśny przewodnik po Bieszczadach” 4 czerwca o godz. 18.30 i 11 czerwca o godz. 23.20 oraz „Martyrologia leśników” 6 czerwca o godz. 19.05 i 16 czerwca o godz. 19.45.

► Zatrudnienie rośnie

3 kwietnia odbyło się posiedzenie Kolegium Lasów Państwowych, na którym przedstawiono projekt planu finansowo-gospodarczego LP na rok 2012. Planowany wynik finansowy na rok 2012 wyniesie 130 mln zł. Przychody zaplanowane są na poziomie ok. 7,5 mld zł. Wydatki LP, które będą finansowane z budżetu państwa, z roku na rok się zmniejszają. W 2012 r. będzie to tylko 4 mln 358 tys. zł. Około 1,5

mld zł Lasy wydadzą na budowę obiektów inżynierii wodnej i lądowej (budowa dróg, budynków i lokali, mała retencja). Zatrudnienie w LP w 2011 r. wyniosło 24 798 osób, w 2012 r. ma wzrosnąć o 225 osób. (LP)

► Las Expo za nami

Tegoroczne XII już Targi Przemysłu Drzewnego i Gospodarki Zasobami Leśnymi „Las Expo” razem z Międzynarodowymi Targami Techniki Rolnej „Agrotech” odbyły się w Kielcach w dniach 16-18 marca. Jak się szacuje, impreza zgromadziła łącznie na ponad 50 tys. m kw. prawie 600 wystawców z 15 krajów. Lasy reprezentowała załoga RDLP w Radomiu. Szczególną uwagę skupiały materiały promujące turystykę i edukację. (Głos Lasu nr 4).

Płazy jako małe fabryki leków

Z poprzednich dwóch numerów „Więści z Lasu” (nr 79 03/2012 i nr 80 04/2012) dowiedzieliśmy się, w jak krytycznej sytuacji znalazły się płazy, oraz z jakimi zagrożeniami spotykają się we współczesnym świecie. W dzisiejszym numerze dowiemy się, dlaczego te zmiennocieplne kręgowce są naszymi sprzymierzeńcami w walce z wieloma, często nieuleczalnymi chorobami.

Już starożytne cywilizacje odkrywały lecznicze walory nie tylko roślin, ale także zwierząt, w tym właśnie płazów. W kulturze koreańskiej wierzono, że olej pochodzący z rzekotki japońskiej (*Hyla japonica*) pomaga w gojeniu się ran, zaś olej z żab z gatunku *Pelophylax chosonicus* podawano osobom z osłabionym układem odpornościowym do walki z infekcjami zakaźnymi. Większość właściwości leczniczych płazy zawdzięczają jednak swojej skórze. Jest cienka, przepuszczalna i stale nawilgocona. Płazy wykorzystują ją zarówno do oddychania, jak i pobierania wody, przez co stale spotykają się z wieloma bakteriami,

Kumak dalekowschodni w 2 odcieniach barwy (*Bombina orientalis*) jest jednym z ponad 70 gatunków, u których wykryto peptydy mogące być wykorzystywane w leczeniu ciężkich chorób u ludzi

grzybami czy wirusami. Tym samym płazy są zmuszone do obrony przed infekcjami i dlatego w ich skórze znajdują się związki, które wykorzystują do walki z chorobotwórczymi mikroorganizmami.

Postęp w nauce umożliwia nam szczegółowe badania nad związkami produkowanymi przez płazy i ich odpowiednim wykorzystaniem w medycynie. Dotychczas ponad 70 gatunków znanych jest z wartości

leczniczych i co ciekawe aż 10% Nagród Nobla w dziedzinie fizjologii i medycyny naukowcy zawdzięczają właśnie płazom!

Takim przykładem jest rzekotka australijska (*Litoria caruela*), jeden z największych płazów nadrzecznych, który produkuje peptyd hamujący transmisję wirusa HIV przez błony śluzowe. Dzięki zapobieganiu migracji wirusa możemy nie dopuścić do wywołania AIDS.

Ze śluzu produkowa-

nego przez południowo-amerykańskie drzewołazy z gatunku *Epipedobates bilineatus* wyizolowano związki, które działają przeciwbólowo. Związki te są 200 razy silniejsze od morfiny i w przeciwieństwie do niej, nie uzależniają.

Białka obecne w wydzielinie produkowanej przez skórę chwytnicy wzorzystobrzuchej (*Phyllomedusa savignyi*) i kumaka olbrzymiego (*Bombina maxima*) mogą regulować proces powstawania naczyń krwionośnych. Białka produkowane przez chwytnicę blokują powstawanie nowych naczyń krwionośnych, co może okazać się skuteczne w leczeniu nowotworów. Białka wydzielane przez kumaka działają przeciwnie. Charakteryzują się zdolnością do stymulacji wzrostu naczyń krwionośnych, dzięki czemu można je wykorzystać w leczeniu trudno gojących się ran, np. u pacjentów po przeszczepach i chorych na serce.

Mniej więcej co dziesiąta osoba chora na cukrzycę cierpi na owrzodzenie stóp. Jednak i na to płazy znalazły sposób. „Magainin” - peptyd

o charakterze antybakteryjnym, produkowany przez żabę szponiastą - skutecznie radzi sobie z tą przypadłością.

W ostatnich latach naukowcy dostrzegli, że nie tylko skóra, ale także mózgi płazów produkują związki, które mogą dać początek nowej generacji leków. Zbadane zostały dwa gatunki kumaków i odkryto w ich mózgach aż 79 antybakteryjnych peptydów, z których 59 było zupełnie nowych dla nauki. Niektóre z nich hamowały, a nawet zabijały szczepy *E.coli* oraz innych grzybów powodujących choroby u ludzi.

Przykładów podobnych do powyższych można by wypisać jeszcze wiele. Musimy jednak pamiętać, że aby płazy mogły stać się „fabrykami leków” na skalę światową, należy chronić je przed wyginieciem. W przeciwnym razie znikną z naszej planety, a wraz z nimi ich niezwykle właściwości.

Krzysztof Kolenda
kolendak@poczta.onet.pl

Foto: Jakub Wojdecki
Zaczerpnięto z www.savethefrogs.com

Wokół wyluszczeni

Około 20 milionów sadzonek będzie można wyhodować z nasion sosny zwyczajnej wyluszczonej w 2012 roku w jarocińskiej wyluszczeni. Nasiona pozyskano z 33 ton szyszek przywiezionych do Jarocina z wielkopolskich i dolnośląskich nadleśnictw. To niewiele w porównaniu z rokiem 2010, w którym szyszek było ponad 110 ton. Wszystko jednak zależy od przyrody, która co około 3 lata pozwala na obfite zbiory i odbudowanie zapasu tego gatunku. W zebranych w tym roku szyszkach nasion było mniej niż w poprzednich latach, były też mniejsze niż zwykle w stosunku do wielkości szyszek, stąd ze 100 kg szyszek uzyskiwano przeciętnie od 1,1-1,2 kg nasion (to o ok. 0,5 kg mniej niż w 2011 r.). W szkółce leśnej w Jarocinie będziemy korzystali z zapasów nasion zgromadzonych w latach urodzaju. Nasiona sosny zwyczajnej odpowiednio podsuszone możemy w niskiej temperaturze przechowywać nawet 20 lat bez dużego spadku ich jakości.

ANNA ANDRZEJEWSKA

Rok myśliwego - maj

W maju dużo cieplejsze dni zachęcają nas do wyjścia na świeże powietrze. Przebudzona z zimowego letargu przyroda rozwija się bardzo intensywnie, porażając jaskrawą zielenią bujnie rozwijających się liści i pędów. W życiu dzikiej zwierzyny rozpoczyna się okres dostatku pożywienia i intensywnego rozwoju.

Podobnie jak w przyrodzie, tak w życiu łowieckim myśliwych rozpoczyna się intensywny okres. W połowie miesiąca rozpoczyna się bowiem sezon polowań na rogacze - samce samy europejskiej. Co roku setki myśliwych zagranicznych i krajowych ruszają w leśne i polne ostępy w celu zdobycia cennego trofeum, jakim jest poroże rogacza - zwane w gwarze myśliwskiej parostkami.

Parostki jako twór kostny zbudowane są z obumarłej tkanki kostnej i właśnie w maju osiągają swoją ostateczną formę i wielkość. Zwykle osiągają ok. 30 cm wysokości i wagę ok. 0,5 kg. Ostateczna forma i wielkość parostków rogacza zależy jednak od wielu czynników, takich jak:

- rodzaj i jakość pobieranego pokarmu,
- stan zdrowia osobnika,
- indywidualne cechy genetyczne.

Dla myśliwych parostki niezmiennie stanowią cenne trofeum, które zdobi ich myśliwskie pokoje oraz domy i przypomina o przeżytych emocjach związanych z ich zdobyciem.

Darzbór
Bartek Zawal

Bajali o tym, co się dzieje w lesie

Już po raz szósty w Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowie odbył się Ogólnopolski Konkurs „Bajarze z Leśnej Polany”. Osiemnastu najlepszych mówców w niezwykle barwny sposób opowiadało m.in. o polowaniach, walce z kłusownikami, partyzantach, spotkaniach z leśnymi zwierzętami, jak i o tym, dlaczego wybrali sobie taką a nie inną drogę zawodową. Ponieważ uczestnicy wywodzą się z różnych stron Polski, wielokrotnie można było usłyszeć typową dla tego miejsca gwarę.

Impreza odbywa się cyklicznie od 2007 roku pod patronatem dyrektora generalnego Lasów Państwowych oraz Rady Języka Polskiego przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk. Udział w konkursie mogą brać zarówno pracownicy wszelkich instytucji związanych z lasami, parkami

narodowymi czy krajozrazowymi, ogrodami botanicznymi, jak również wykładowcy, studenci oraz uczniowie „leśnych” uczelni i szkół. Konkurs otwarty jest również na członków rodzin leśników oraz wszystkich miłośników lasu. W tym roku swoje gawędy poświęcone tematyce związanej m.in. z tematyką łowiecką, turystyczną, wędkarską przedstawiali 18 krasomówców. Dominowali wśród nich uczniowie techników leśnych.

Komisja najwyżej oceniła gawędę opowiedzianą gwarą śląską przez Jacka Kielbasę - ucznia drugiej klasy z Zespołu Szkół Leśnych i Ekologicznych w Brynku zatytułowaną: „Leśne sprawy - program żartobliwie publicystyczny”. Zgodnie z założeniem zawartym w nazwie prelekcji, publiczność słuchała jej bardzo rozbawiona. Drugie

Fot. Lidia Skowicz

Na zdjęciu laureat drugiej nagrody Przemysław Jankowski, który w niezwykle ciekawy sposób opowiadał o tym, dlaczego wybrał zawód leśnika

(Is)

miejsce w konkursie zajął Przemysław Jankowski z Zespołu Szkół Leśnych w Lesku, a trzecie - Magdalena Koziara (ZSL w Biłgoraju) za gawędę poświęconą „Wilczemu muzykantowi”. Jury przyznało też pięć wyróżnień. Oprócz uczestników konkursu na scenie wystąpił gość specjalny: Adrian Wiśniowski - wielokrotny laureat konkursu bazarzy i Mistrz Mowy Polskiej. Tegoroczny konkurs krasomówczy wzbogacił występ zespołu wokalnego z Zespołu Szkół Leśnych z Warcina.

W trakcie dwudniowej imprezy w Gołuchowie rozstrzygnięto też konkurs na najładniejszą niezapominającą, wykonaną haftem krzyżkowym. Nagrody główne otrzymały: Halina Skindzier-Sosnowska z Lubka, Monika Derecka z Kazanowa Kolonii oraz Anna Biernat z Gołuchowa.

W telegraficznym skrócie

► Ukryta kamera

Coraz więcej kamer pilnuje lasów. To sposób walki z ich zaśmiecaniem i kradzieżą drewna. Nagrania są dowodem w sprawach o wykroczenia i przestępstwa. W 2011 r. w Lasach Państwowych odnotowano 8870 kradzieży drewna na ponad 5,3 mln zł. Ze śmieciami nie lepiej, bo aż 15 mln zł kosztowało w 2011 r. uprzątnięcie z lasów ok. 155 tys. ton śmieci (LP).

► Ptaki - przewodnik Collinsa

Jest to pozycja długo oczekiwana przez ornitologów i wszystkich miłośników przyrody. Przejrzysta, czytelna oprawa to bez wątpienia atut tej pozycji książkowej. W części głównej znajdziemy 713 gatunków, które lęgają się lub występują w Europie, Afryce Północnej i w dużej części

Bliskiego Wschodu, na Wyspach Kanaryjskich. Na uwagę zasługuje wzbogacenie polskiej wersji przewodnika o dane statusu lęgowego gatunków w odniesieniu do naszego kraju. (RDLP Poznań R. Śniegocki)

► Po energię do lasu

W dniu 12 maja zapach lasu czuć było już z daleka. Ci, którzy za nim podążyli, mogli skosztować żurawiny i spróbować soku brzoźowego. Każdy, kto odwiedził stoisko leśników podczas 16. Pikniku Naukowego w Warszawie, doświadczył pozytywnej energii, jaką daje nam las. Leśnicy już po raz siódmy brali udział w Pikniku, tym razem również jako partner tego największego w Europie wydarzenia popularizującego naukę. W ubiegłym roku również Nadleśnictwo Jarocin

przy RDLP Poznań uczestniczyło przy organizacji tego wielkiego wydarzenia. (LP)

► Dźwięk kontra dźwięk

Zmagania sygnalistów - (170 przedstawicieli) z całej Polski walczyło w Niepołomicach o perfekcyjny dźwięk podczas IV Małopolskiego Konkursu Sygnalistki Myśliwskiej „O Róg Zbramira”. Trofeum wywalczył ZSM „Akceon” z SGGW w Warszawie, a mistrzem solistów został Karol Kroskowski z Kościerzyny - *dotychczas się do gratulacji.* (Las Polski 9/2012)

► Nowa wystawa w OKL w Gołuchowie

Od 30 marca 2012 roku w Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowie można oglądać czasową wystawę fotograficzną „Spełnione marzenia -

trzy wyprawy”. Jest to prezentacja zdjęć Piotra Chwalińskiego, wykonanych podczas wypraw łowieckich do Rosji, Kirgizji i Namibii. (LP)

► Epidemia gruźlicy zmusza do odstrzału żubrów

Gruźlica, której kilka przypadków stwierdzono u żubrów żyjących na pograniczu Nadleśnictwa Stuposiany i Bieszczadzkiego Parku Narodowego, była 12 kwietnia głównym tematem posiedzenia komisji hodowlanej ds. ochrony i hodowli tych zwierząt na terenie RDLP w Krośnie. Uczestniczący w niej naukowcy, leśnicy i lekarze weterynarii ocenili, że konieczna jest eliminacja całego, izolowanego dotąd stada, by zabezpieczyć pozostałe grupy żubrów przed zarażeniem. (LP)

ZE ŚWIATA

► Niemcy - drewniany wieżowiec

W Bad Aibling zbudowano dwa wielokondygnacyjne (8-piętrowe) budynki. Nie było by w tym nic niezwykłego, gdyby nie to, że powstały one z konstrukcji całkowicie drewnianej. Posiadają specjalne wymagania ppoż. Budowa trwała 3,5 tygodnia. Wykorzystano tu specjalne nowoczesne materiały izolacyjne oraz nowatorskie rozwiązania konstrukcyjne. Betonowa jest jedynie klatka schodowa. Budowa nie wymagała zastosowania sprzętu ciężkiego. Czyżby taka była przyszłość budownictwa - szybko i ekologicznie? Ciekawi nas fakt, jak długo konstrukcja wytrzyma, czy jest to inwestycja na krótki czy długi czas? (Las Polski 9/2012)

Ekoomnibusik - spotkaliśmy się po raz ósmy

VIII edycja Konkursu Wiedzy „Ekoomnibusik” odbyła się 19 kwietnia 2012 r. Do rywalizacji przystąpiło 5 szkół z gminy Jarocin. Nad przebiegiem konkursu czuwało jury w składzie Lidia Sokowicz, Wiesława Czyż i Jakub Wojdecki.

Tym razem z uczestnikami konkursu rozmawiał Jakub Wojdecki, który wyjaśnił dzieciom zagadnienia sprawiające im najwięcej trudności. Wicedyrektor szkoły Elżbieta Markiewicz wręczyła puchary, dyplomy oraz ciekawe nagrody. Dla wszystkich uczestników przygotowano nagrody pocieszenia oraz słodki poczęstunek.

Na zakończenie spotkania uczennica Szkoły Podstawowej nr 5 w Jarocinie podziękowała Krystynie Bartniczak za długoletnie organizowanie konkursu „Ekoomnibusik”, wręczając upominek.

Konkurs został zorganizowany przy współpracy z Nadleśnictwem Jarocin i Bankiem Spółdzielczym w Jarocinie. Mamy nadzieję, że za rok znów spotkamy się w komplecie na IX edycji. Do zobaczenia.

KRYSZYNA BARTNICZAK

Laureaci konkursu Ekoomnibusik

ZWYCIĘZCY KONKURSU EKOOMNIBUSIK:

1. miejsce - Mikołaj Młokosiewicz, Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Roszkowie
2. miejsce - Piotr Sopniewski, Szkoła Podstawowa nr 3 w Jarocinie
3. miejsce - Maciej Płonka, Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Bachorzewie

Zmagania najmłodszych przyrodników

Zadania rozwiązywano w grupach

Konkurs odbył się w szkole w Roszkowie

Przedszkolaki stanęły w szranki w I edycji konkursu wiedzy o przyrodzie i lesie pt. „Mały Przyrodnik”. Pomysłodawczynią konkursu, który odbył się 26 kwietnia w Zespole Szkół w Roszkowie, jest Joanna Matuszczak. Oprócz nas i pomysłodawcy, w komisji konkursowej gościliśmy przedstawicieli ODN Jarocin, Beatę Włoch.

Wydarzenie rozpoczęło się rozdaniem gwarantowanych podarunków dla każdego uczestnika konkursu - młodych drzewek gatunków lasotwórczych i nie tylko. Przedszkolaki mogły przystąpić do rywalizacji. Zadania losowane były w grupach. Oprócz sprawdzienia wiedzy i pamięci, uczestnicy byli poddani również próbom zręcznościowym. Zadania na pozór trudne rozwiązywane były bez problemu i na odwrót. Uczestnikom prócz jury bacznie przypatrywali się opiekunowie 7 grup oraz zaciekawieni

rodzice.

Na zwycięzców i wszystkich uczestników zabawy czekały dyplomy oraz dodatkowe nagrody. Organizatorom gratulujemy świetnego pomysłu dającego szansę zmagania dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz wzorowej organizacji konkursu. Czekamy już na kolejne edycje.

Darzbór

Jakub Wojdecki

ROZSTRZYGNIECIE KONKURSU:

1. Grupa ze Szkoły Podstawowej nr 3 w Jarocinie w składzie: Alicja Sobczyk, Zuzanna Kokot, Kinga Jankowska,
2. Grupa z Publicznego Przedszkola w Mieszkowie w składzie: Magdalena Bernard, Kacper Nowak, Konrad Ciesielski,
3. Grupa z Niepublicznego Przedszkola w Golinie w składzie: Dorota Przybylska, Bartosz Jankowiak, Karol Jankowski.

Przyroda w szkole to za mało

W dniach 18-19 maja gościliśmy w Czeszewie grupę 21 uczniów z Liceum Ogólnokształcącego im. Henryka Sienkiewicza we Wrześni. Tegoroczny program warsztatów, które odbywały się pod nazwą „Poznajemy ekosystemy objęte ochroną NATURA 2000 na obszarze Lokalnej Grupy Działania Z Nami Warto” podzielony na bloki tematyczne, prowadzony był zarówno przez pracowników Nadleśnictwa Jarocin, jak i pracowników naukowych. Wśród tych ostatnich na szczególną uwagę zasługują zajęcia terenowe z makologii, prowadzone przez Krystynę Szybiak oraz zajęcia z biologii ptaków przedstawione przez Ziemowita Kosińskiego. Poszukiwania i rozpoznawanie ślimaków oraz obserwacja ptaków były dla wielu młodych osób nowym doświadczeniem i sporą dawką wiedzy z biologii leśnej.

W pierwszym dniu, tuż po przyjeździe i zakwaterowaniu się w sąsiedniej szkole podstawowej, uczestnicy rozpoczęli zajęcia w Ośrodku Edukacji Leśnej „Centrum Zarządzania Łęgami” w Czeszewie. Wraz z podleśniczym - edukatorem Markiem Dobroczynskim, licealiści mogli zapoznać się z infrastrukturą edukacyjną i wyposażeniem Centrum. Na parterze ośrodka uczestnicy poznali historię zabytkowego budynku byłego Nadleśnictwa Czeszewo i mogli zobaczyć kancelarię leśniczego „Wczoraj i dziś”. Po przejściu do sąsiedniej sali i obejrzeniu wystawy pt. „Siedliska chronione w Unii Europejskiej”, młodzież zapoznała się z charakterem zajęć leśniczego oraz poznała przyrządy i urządzenia używane przez niego podczas codziennej pracy terenowej. Dość spore wrażenie wywarł na młodych ludziach eksponat orla bielika i makieta uroczyska „Czeszewski las”. To tutaj uczestnicy mogli posłuchać historii rezerwatu, poznać rzadkie już w skali Europy siedliska łęgowe. Duże zainteresowanie uczestników wywarła możliwość obserwacji on-line dziuplaków (sikory modraszki i sikory ubogiej), prezentowanej na ekranie TV poprzez mikrokamery zamontowane w budkach łęgowych. Na zakończenie zwiedzania Ośrodka Edukacji Leśnej, w zabytkowej altanie każdy z uczestników mógł spróbować własnych sił w grze na sygnalówce myśliwskiej.

W drugim dniu pobytu na terenie leśnictwa Czeszewo młodzież wzięła udział w zajęciach terenowych przeprowadzonych przez Anię Andrzejewską - specjalistę ds. ochrony przyrody i podleśniczego - edukatora Huberta Przybylskiego. Tematem spotkania były „Leśne siedliska NATURY 2000 w Uroczysku Warta. Próba porównania składu florystycznego łęgu dębowo-wiązowo-jesionowego i grądu środkowoeuropejskiego”. Podczas wędrowki po byłym rezerwacie „Lutynia”, uczestnicy mogli zaobserwować fragmenty lasów łęgowych z olszą, wiązem, jesionem i dębem, utrwalone wskutek wielowiekowych wylewów rzeki Warty. Tu też w warstwie runa spotkać można było pokrzywę zwyczajną, podagrycznik, czy bluszczka kurdybanek - roślin charakterystycznych dla tego typu zbiorowiska. W nieco innych fragmentach młodzież przechadzała się grądem, gdzie las tworzyły lipa, grab i dąb szypułkowy. Natomiast runo pokrywały kobierce zawilców, przytulii i ziarnoplonu wiosennego. Dodatkowo uczestnicy spotkania poznali wpływ wydzielającego się posuszu na ekosystem w rezerwacie „Czeszewski las” oraz zasady i funkcjonowanie „Monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w Uroczysku Warta”.

Na zakończenie warsztatów terenowych w Czeszewie młodzież otrzymała drobne upominki oraz przewodniki po skarbach pomnikowych przyrody najbliższych okolic.

Opr. Hubert Przybylski

W telegraficznym skrócie

► **Niemcy - nie - dla parku narodowego**
W powiatowym mieście Detmold (Nadrenia Północna - Westfalia) miała miejsce demonstracja przeciwników utworzenia nowego parku narodowego „Las Teutoburski”. Wzięło w niej udział około 2000 osób, w tym 100 przyjechało cięgnikami, a 10 - samochodami do wywozu drewna. Demonstracja odbywała się pod hasłem: „Tak - dla ochrony przyrody, nie - dla parku narodowego!”. O co chodzi? Rzekomo projekt utworzenia PN jest wadliwy (m.in. nie uwzględnia interesów właścicieli lasów). Jaki będzie finał protestu? - zobaczmy. (LP)

► **Wielka Brytania - 60 nowych lasów**
W Wielkiej Brytanii, z okazji brylantowego jubileuszu rządów Elżbiety II, wystartowała akcja

sadzenia drzew. 60-lecie królowania fundusz „Woodland Trust” zamierza uczcić posadzeniem 6 milionów sadzonek. W całym kraju powstanie 60 nowych lasów o powierzchni ok. 24 ha każdy oraz setki mniejszych nasadzeń. Beneficjentami akcji są dzieci oraz młodzież. (LP)

► **Rosja - nowy Park Narodowy**
W najbliższym czasie w Republice Dagestanu zostanie utworzony Hunzacki Park Narodowy. Teren projektowanego obiektu wyróżnia się dużą bioróżnorodnością i bogactwem krajobrazowym. Występują tu 142 gatunki kęgowców oraz 643 gatunki roślin. 31 z nich to gatunki rzadkie, 5 jest notowanych w międzynarodowej czerwonej księdze, a 17 - w czerwonej księdze Federacji Rosyjskiej (LP).

► **Chiny - wulkaniczny las**

W północnych Chinach odkryto zachowany w wulkanicznym pyłu - podobnie jak Pompeje - las sprzed 300 milionów lat. Miejsce jest unikatem - pyły wulkaniczne pokryły znaczny obszar w ciągu zaledwie kilku dni, powodując, że drzewa (ok. 30 m) zostały zachowane zaraz po upadku, dokładnie w miejscach, w których rości. Można znaleźć obok siebie gałęzie z liśćmi i pnie tych samych drzew. Niektóre z nich zachowały się w całości. Las rósł na obszarach dzisiejszych Chin w okresie permu, kiedy to lądy formowały superkontynent Pangeę, a same Chiny istniały w formie dwóch mniejszych kontynentów, zlokalizowanych w obszarze równikowym. (LP)

► **Francja - szacunki brakarskie przyszłości**

Wszyscy, którzy zetknęli się z tym typem pracy wiedzą, że czasem brakuje rąk i lepiej wykonywać te zadania w parach. Już niedługo. Pierre Mauchamp, znany we Francji ze swoich opracowań aplikacji informatycznych, we współpracy z towarzystwem Isitec International, proponuje wykorzystanie funkcji rozpoznawania głosu przy szacunkach brakarskich. Odbiornik jest wyposażony w przenośną końcówkę cyfrową i zestaw składający się z mikrofonu i słuchawek. Operator ma zatem ręce wolne i może mierzyć pnie drzew, klasyfikować je i dodawać wszelkie komentarze niezbędne do późniejszych operacji. Czy metoda pomiarów za kilka lat stanie się

powszechna? - Zobaczmy. (LP)

► **Szwecja - Nasiona z pastylek**

Grupa szwedzka Sveaskog, w celu zwiększenia udatności siewu na zrębach, proponuje wysiew nasion zamkniętych w pastylkach torfowych, wzbogaconych w nawozy. Pastylka waży ok. 18 g, ma średnicę 47 mm i grubość 18 mm. Cena jednej pastylki wynosi ok. 0,04 Euro. Skutkiem miałyby być zmniejszenie ilości wysiewianych nasion i ich selekcja. Sam siew jest wykonywany za pomocą tuby, w której umieszczone jest 50 pastylek z nasionami. Są one sadzone w glebie na głębokości 3-4 cm. (LP)

Zestawił: WoJak